

Εισαγωγικό Σημείωμα

Στο 4ο τεύχος της *Κριτικής Εκπαίδευσης* (Μάιος 2023) δημοσιεύονται έξι κείμενα, κατά αλφαβητική σειρά των επωνύμων των συγγραφέων τους.

Ο Δημήτρης Αλεξάκης αναλύει κριτικά τη θέση που ανέπτυξε ο John Dewey στη διαμάχη του με τον George Counts για το ζήτημα της δογματικής πολιτικής κατήχησης στο πλαίσιο της οπτικής της κοινωνικής ανασυγκρότησης, κατά τη δεκαετία τους 1930. Το συμπέρασμα της ανάλυσής του είναι ότι ο τρόπος με τον οποίο ο Dewey αντιλαμβάνεται την αναστοχαστική κριτική σκέψη δεν λαμβάνει υπόψη τη σχέση της επιστήμης με συγκεκριμένες αξίες και διαφέροντα, με αποτέλεσμα να διολισθαίνει στον επιστημονισμό και να αποκλείει την ίδια την επιστήμη από το πεδίο του αναστοχασμού.

Ο Γιώργος Γρόλλιος συγκρίνει τους διδακτικούς στόχους και τους τρόπους διδασκαλίας οκτώ νέων Προγραμμάτων Σπουδών (2021) με τους στόχους των αντίστοιχων Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (2003) του Δημοτικού Σχολείου. Οι δύο αυτές συγκρίσεις αποσκοπούν κυρίως στο να απαντηθεί το ερώτημα εάν τα νέα Προγράμματα Σπουδών είναι βελτιωμένα ποιοτικά σε σχέση με τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών που εφαρμόζονται μέχρι σήμερα, δηλαδή εάν σηματοδοτούν ενίσχυση των διδακτικών στόχων οι οποίοι απαιτούν υψηλού επιπέδου διαδικασίες σκέψης και των ενεργητικών και συμμετοχικών τρόπων διδασκαλίας για τους μαθητές.

Η Αλεξάνδρα Μητσιάλη προσεγγίζει κριτικά τη συζήτηση σχετικά τη θεωρία της αποτελεσματικότητας που αναφέρεται στη διοίκηση και λειτουργία ενός σχολικού οργανισμού και κυρίως στον όρο του «σχολικού ηγέτη». Αφού κάνει μια ιστορική ανασκόπηση της διαδρομής της έννοιας της αποτελεσματικότητας από τον κόσμο των επιχειρήσεων στον κυρίαρχο παιδαγωγικό λόγο, εξετάζει την έννοια του «διευθυντή-ηγέτη», τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του, καθώς και τις διαφορές του από εκείνα του «παραδοσιακού» αλλά και του «χαρισματικού» διευθυντή, όπως αυτά παρουσιάζονται στη βιβλιογραφία, αναδεικνύοντας την ιδεολογική και πολιτική λειτουργία της σχετικής θεωρητικής τεκμηρίωσης.

Οι Αλέξανδρος Μόκιας, Αναστάσιος Σιάτρας και Αικατερίνη Μιχαλοπούλου σχεδιάζουν ένα μεθοδολογικό πλαίσιο για τη διερεύνηση του «λόγου» της

εντατικοποίησης του περιεχομένου στην προσχολική εκπαίδευση. Συμπερασματικά, υποστηρίζουν την ανάγκη μετατόπισης της εστίασης από το «λόγο» της εντατικοποίησης του περιεχομένου στο νηπιαγωγείο προς μια ενταξιακή προσχολική παιδαγωγική για την ολόπλευρη ανάπτυξη των μικρών παιδιών. Η έρευνα στο πεδίο των αναλυτικών προγραμμάτων είναι σημαντικό να εστιάσει στην ενδυνάμωση των κοινωνικών και πολιτισμικών ταυτοτήτων των μικρών παιδιών, με στόχο τη διασφάλιση ισότιμα υψηλών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων για τη διαμόρφωση μιας εκπαίδευσης που να προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και ισότητα.

Η Χριστίνα Νομικού παρουσιάζει ορισμένα από τα κυριότερα ευρήματα έρευνάς της στις Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων. Τα ευρήματα αφορούν κυρίως τις απόψεις, τις δομικές δυσκολίες και τα εμπόδια που συνάντησαν οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί σε αυτές τις δομές σε συνάρτηση με τις εφαρμοζόμενες νεοφιλελεύθερες πολιτικές στην εκπαίδευση κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Δείχνει ότι οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές στην εκπαίδευση αποτυπώνονται με τρόπο ανάγλυφο τόσο στον εργασιακό βίο των αναπληρωτών εκπαιδευτικών όσο και σε επίπεδο καθημερινής λειτουργίας αυτών των Δομών.

Η Μαρίνα Σούνογλου ερευνά τον δημόσιο λόγο για την αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών κατά τη μεταμνημονιακή περίοδο, από τον Αύγουστο του 2018 μέχρι τον Ιούλιο του 2021. Από τα αποτελέσματα της έρευνάς της προκύπτει ότι η αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών προσδιορίζεται ως ένα δίπολο που αφ' ενός εκλαμβάνεται και υποστηρίζεται ως διαδικασία βελτίωσης του εκπαιδευτικού και εν γένει του εκπαιδευτικού συστήματος και αφ' ετέρου λειτουργεί ως μηχανισμός ελέγχου και συρρίκνωσης των δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών που έχει αντίκτυπο στην εκπαιδευτική τους αυτονομία, στις οικονομικές τους απολαβές και στη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος.